

Den jyske håndværkerskole i Hadsten

Svendeprøve som elektriker

Et kig på IBI i privatboligen

Michael Torp Kaalund, Intego A/S Randers afd.

10. december 2018

Indhold

1 Implementering	3
1.1 Drivhus styring	3
1.1.1 Luftfugtighed	3
1.1.2 Beregning af pumpetiden	3
1.1.3 Styring	5
1.1.4 Overdragelse af fugtmåling	5
1.1.5 Analog indgange	5
1.2 Intelligent bygningsinstallation	6
1.2.1 Scenarie i IHC installationen	6
1.3 Ventilation	7
1.3.1 Bestemmelse af minimumskravet til anlægget	7
1.3.2 Tryktab i udsugning	9
2 Konklusion	11
A Projektbeskrivelse	12
B Tidsplan forventet	14
C Tidsplan realiseret	15
D Materialeliste	16
E Siemens LOGO!	18
E.1 Siemens LOGO! manual, side 41	18
E.2 Siemens LOGO! manual, side 42	19
E.3 Tavledokumentation	20
E.4 Funktionsblokke	23
E.5 Parameter	24
F Ventilations	26
F.1 Tryktab i indblæsning	26
F.2 Tegning over ventilationsrør	28
G IHC tavle	30
H Programmer brugt i svendepøven	33

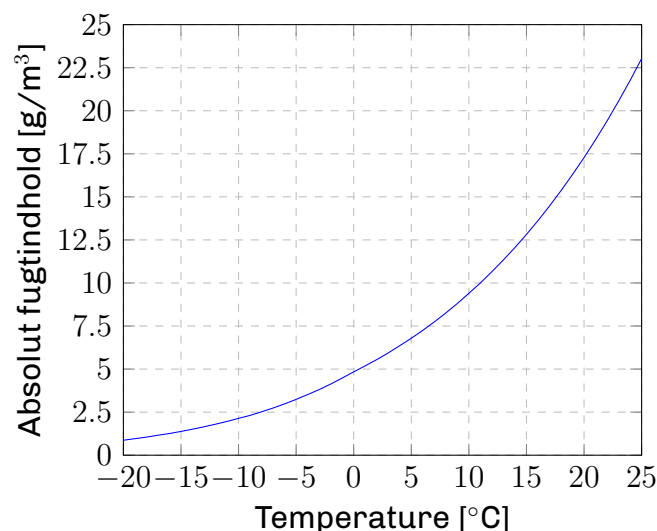
1 Implementering

1.1 Drivhus styring

I kundens drivhus skal der dyrkes tomater og agurker som har fordel af en relativ luftfugtighed på 70% - 80%. Da dette drivhus ikke er opvarmet, så bliver tomatplanterne udplantet omkring den 1. maj og agurk planterne i slutningen af maj. Temperaturen i drivhus bør i dagstimerne være mellem 20°C - 30°C, og helst ikke meget over, da planterne ikke kan holde til varmen.

1.1.1 Luftfugtighed

Luftfugtighed fortæller hvor mange gram vand der er i en m^3 luft ved en given temperatur. Hvis vi kigger på figure 1, så kan der ses at mængden af vand som luften kan optage er en konstant, men er afhængelige af temperaturen. Det kan også ses at det ikke er en lineære afhængelig af temperaturen. Så tit ville man bruge relativ luftfugtighed (angivet som %RF eller %RH), som angiver luftfugtighed som en er procentsats. Da enheden bliver temperatur uafhængeligt og siger om hvor meget vand der i forhold til luften.

Figur 1: Luft mættet med vanddamp

1.1.2 Beregning af pumpetiden

For at vide hvor langtid pumpen skal køre for, at nå en givet relative fugtighed, har jeg lavet en samme regning af hvor mange liter i time og omregning af relative fugtigheden. Hvis vi tager en avariepumpe som kan lever mellem 170 l/timen - 300

l/timen og omregner det til m³/minut, så kan det bruges sammen med beregningen af fugtigheden. Først omregner det timen til minutter

$$\frac{170 \text{ l/t}}{60} = 2,833 \text{ l/minut} \quad (1)$$

$$\frac{300 \text{ l/t}}{60} = 5 \text{ l/minut} \quad (2)$$

Herefter omregnes volumnestrømmen fra liter til m³,

$$q_{v1} = \frac{2,833 \text{ l/minut}}{1000} = 0,002833 \text{ m}^3/\text{minut} \quad (3)$$

$$q_{v2} = \frac{5 \text{ l/minut}}{1000} = 0,005 \text{ m}^3/\text{minut} \quad (4)$$

For at kunne beregne den hvor meget vand som skal optages i luften i det give drivhus, så skal volumen kendes. Det tal vi får ud af fugtighedsensoren, er relative fugtighed som er angivet i procent. Så kan vi skrive

$$t_{on} = \Delta\%RF \cdot \frac{V_{\text{drivhus}}}{q_v} [\text{min}] \quad (5)$$

Det drivhus som kunden har en volumen på 22,75 m³, så giver det

$$t_{on1} = \Delta\%RF \cdot \frac{22,75}{0,002822} = \Delta\%RF \cdot 8061,66 \quad (6)$$

$$t_{on2} = \Delta\%RF \cdot \frac{22,75}{0,005} = \Delta\%RF \cdot 4550 \quad (7)$$

Som det kan ses ud af t_{on1} og t_{on2} så er pumpen i underkanten til, at få fugtighed op i hele drivhuset. Selv hvis der er en $\Delta\%RF$ på 1%, så giver det henholdsvis

$$t_{on1} = \frac{1}{100} \cdot 8061,66 = 80,6166 \text{ min} \quad (8)$$

$$t_{on2} = \frac{1}{100} \cdot 4550 = 45 \text{ min } 30 \text{ sek} \quad (9)$$

og $\Delta\%RF$ kan omskrives til

$$\Delta\%RF = \frac{RF_{\text{sætpunkt}} - RF_{\text{målt}}}{100} \quad (10)$$

Hvis den valgte pumpe stadig ønskes at bruges, så kan man sætte et plastik gardin op foran planterne. Derved bliver volumen som skal have en høj fugtighed mindre. Hvis volumen halvers, så fås

$$t_{on1} = \Delta\%RF \cdot \frac{11,375}{0,002822} = \Delta\%RF \cdot 4030,83 \quad (11)$$

$$t_{on2} = \Delta\%RF \cdot \frac{11,375}{0,005} = \Delta\%RF \cdot 2275 \quad (12)$$

Og igen bruger $\Delta\%RF$ på 1%, så giver det henholdsvis

$$t_{on1} = \frac{1}{100} \cdot \frac{11,375}{0,002822} = 40 \text{ min } 19 \text{ sek} \quad (13)$$

$$t_{on2} = \frac{1}{100} \cdot \frac{11,375}{0,005} = 22 \text{ min } 45 \text{ sek} \quad (14)$$

1.1.3 Styring

Til drivhus styring er der valgt, at bruge en Siemens LOGO! 12/24RCE.

Denne LOGO! enhed har også relæ udgange, hvilket gør det muligt at styre flere forskellige spænding niveauer. Så er det også muligt, at udvide med forskellige 24 V_{DC} moduler, hvilket ikke er mulig i 230 V versionen.

1.1.4 Overdragelse af fugtmåling

Der bruges en IHC fugt/temperatur sensor, som melder tilbage med en temperature, relativ fugtighed, dugpunkt og et alarm signal. Selv om det er en 24V_{DC} enhed så kan den umildbart ikke tilsluttes direkte til Siemens LOGO!, da den sender en bit-strøm ud, som efter signe er et 5V_{DC} signal

Den valgte løsning er, at tilslutte den IHC controlleren og få IHC controlleren til, at melde %RF til LOGO! styringen.

Til dette er der lavet en brugerdefineret funktionsblok i IHC Visual, som tager %RF fra fugt sensoren og regner det om til en tidsværdi.

Dette gøres i 1% interval, men hvor meget denne ene procent er i tiden kan indstilles.

Når funktionsblok har omregnet %RF til en tidsværdi, så holder den udgangen højt i den samlet tidsperiode.

Der er også valgt, at implementere et aktiv signal, som skal holdes høj før den omdanner %RF.

I LOGO! controlleren måler den hvor langtid dens indgangsbølger bliver holdt højt. Det giver en værdi mellem 0 - 1000 mS, som passer overens med 0 - 100 %RF. Den bliver omdannet via math funktionsblok til en værdi som kan gå i PI regulator funktionsblok.

1.1.5 Analog indgange

Her er det muligt at anvende 4 af indgangsbølger som analog indgange fra 0 - 10 V. Den har desværre ikke mulighed for at anvende, analog indgange som 4 - 20 mA så der kan bruges en PT100 temperatur sensor, men den kan findes som et udvidelsesmodul.

Måling af vandniveauet i regnvandsopsamleren, er vigtigt for at beskytte vand-pumpen. Typisk bruges vandet som en del af lejerne og hvis de kommer til, at stå uden vand og pumpen startes, så risikerer man, at ødelægge pumpen

Hvis der ikke ønskes en måling af hvor meget vand der er i tanken, så kan flydekontakt bruges. Her skal den slukke når vandniveauet er faldet til lige over vand-pumpen. Hvis der ønskes en måling af vandniveauet, så kan der bruges en spændingsdeling som tager $24V_{DC}$ og alt efter vandniveauet giver $0 - 10V_{DC}$ ud, her ville det også være en god ide, at når den bunder ud, at den giver $0V_{DC}$. Omregning af spænding til liter kan gøres i programfladen. Under udvikling af styring, er der brugt en spændingsdeling med et potentiometer.

I Siemens LOGO! manualen side 41 og 42, står der beskrevet omkring spændingsdeling med modstande. De anbefaler ved $24 V_{DC}$ at bruge $5k\Omega$ potentiometer i serie med en $6k6\Omega$ modstand, et billede af opsætning kan finde på side 19 i bilagen.

1.2 Intelligent bygningsinstallation

1.2.1 Scenarie i IHC installationen

Velkomst Ved et enkelt tryk på kontakten i bryggers, ville lyset tænde ud i bryggers.

Ved et langt tryk på samme kontakt, ville lyset tænde, samt ganglyset og lyset over køkkenbordet.

Efter 2 minutter, slukkes lyset i bryggers og efter yderlig et minut slukkes lyset i gangen.

På vej ud af huset, i bryggers Ved et kort tryk slukkes alt lyset i huset undtagen værelserne. Lyset i bryggers slukkes efter 2 minutter.

Ved et langt tryk slukkes alt lyset i huset samt værelserne. Lyset i bryggers slukkes efter 2 minutter, ventilationsanlægget startes på høj udsugning efter 10 minutter og køre efter tidsstyringen.

Sluk alt lys i huset Dette er et scenarie, som ikke er koblet til en kontakt men i stedet bruges af andre scenarie til, at slukke for alt i huset med undtagelse af værelserne og soveværelset.

Godnat scenarie i soveværelse Ved et kort tryk på kontakten ved sengen, så slukkes lyset soveværelset og i resten af huset med undtagelse af værelserne. Ved et langt tryk på kontakten ved sengen, så slukkes alt lyset i huset også i alle værelserne.

Godnat scenarie i resterende værelse Ved et kort tryk på kontakten ved sengen, så slukkes lyset soveværelset og i resten af huset med undtagelse af andre værelser og soveværelset.

Ved et langt tryk på kontakten ved sengen, så slukkes alt lyset i huset også i alle værelserne samt soveværelset.

Tidsstyring af ventilationsanlægget I hverdage ville anlægget blive startet på høj udsugning kl 10.00 hvis ud af huset ikke er blevet aktiveret inden. Ventilationsanlægget ville køre i en 1 time hvor efter den ville køre ned på lav hastighed.

Her efter ville anlægget startes på høj udsugning kl 13.00 (efter frokost) køre en halv time hvorefter den igen går ned på lav hastighed. Igen kl 19 ville anlægget starte på høj udsugning (efter aftensmaden) køre en halv time på høj og gå ned på lav hastighed.

Overstyring af ventilationsanlægget Hvis luftfugtigheden på badværelset bliver over 30%, så startes ventilationsanlægget på høj udsugning til luftfugtigheden er faldet til 20 % igen.

Ved at trykke på den nederest kontakt til højre i køkkenet, ville ventilationsanlægget start på høj udsugning. Ved at trykke på samme kontakt ville anlægget stoppe. Ved at trykke på den nederest kontakt til højre i bryggers, ville ventilationsanlægget start på høj udsugning. Ved at trykke på samme kontakt ville anlægget stoppe.

1.3 Ventilation

Der tages udgangspunkt i BR18¹ kravene. Under §443 står kravene beskrevet at der skal være en udelufttilførsel på mindst 0,3 l/s pr. m². I §443 stk. 3 står der at udsugningen i køkkener skal forøges til mindst 20 l/s og §443 stk. 4 beskriver udsugningen fra bade- og wc-rum skal kunne forøges til mindst 15 l/s. Desuden beskrives der også at wc-rum uden bad og bryggers skal der kunne udsuges mindst 10 l/s. I forhold til BR15 så der ikke nogle ændring i kravene som har betydning for beregningen. Dog beskriver BR18, i §444 at kælder i enfamilieshus skal der udsuges mindst 10 l/s.

1.3.1 Bestemmelse af minimumskravet til anlægget

Da kravene for lufttilførselen kun gælder for de opvarmet beboelse kvm, det betyder at ydre vægge ikke behøves at være med i udregningen. I BR18, så skal udelufttilførsel minimum være med 0,3 l/s pr. m² opvarmet etageareal. For at kunne lave beregningen, så skal det udregnes til en volumenstrømmen som er i m³/t. Dette gøres med at gange $3,6 \frac{\text{m}^3/\text{l}}{\text{t/s}}$ for at omregne fra sekunder til timer og liter til kubikmeter. i tabel 1 på side 8 har jeg regnet ud fra rummenes kvm.

¹<http://bygningsreglementet.dk/Tekniske-bestemmelser/22/Krav>

Rum	kvm	Udelufttilførsel i l/s	Udelufttilførsel i m ³ /t
Soveværelse	12,6 m ²	3,78 l/s	13,61 m ³ /t
Stue / Alrum / Køkken	39,7 m ²	11,91 l/s	42,88 m ³ /t
Entré / Bryggers	9,6 m ²	2,88 l/s	10,37 m ³ /t
Gang	2,3 m ²	0,69 l/s	2,48 m ³ /t
Værelse 1	11,9 m ²	3,57 l/s	12,85 m ³ /t
Værelse 2	12,0 m ²	3,60 l/s	12,96 m ³ /t
Bad 1	4,3 m ²	1,29 l/s	4,64 m ³ /t
Bad 2	7,5 m ²	2,29 l/s	8,24 m ³ /t
Samlet	<u>99,9 m²</u>	<u>30,01 l/s</u>	<u>108,03 m³/t</u>

Tabel 1: Udregning af Udelufttilførsels minimumskrav

Så vores krav til udelufttilførsel er at anlægget skal kunne minimum lave et luftskifte på 30,01 l/s. I BR18 beskrives der også hvor meget luft som skal udsuges i udvalgte rum, de tal skal ligges sammen og ud fra det kan laves en sammenregning til minimumskravet. De udregning findes i tabel 2 på side 8. Her kan det

Rum	Udsugning i l/s	Udsugning i m ³ /t
Stue / Alrum / Køkken	20 l/s	72 m ³ /t
Entré / Bryggers	15 l/s	54 m ³ /t
Bad 1	15 l/s	54 m ³ /t
Bad 2	15 l/s	54 m ³ /t
Samlet	<u>65 l/s</u>	<u>234 m³/t</u>

Tabel 2: Udregning af udsugnings minimumskrav

ses, at minimumskrav til udsugning er højere end til udelufttilførselen. Da der ønskes, at der er en ligevægt i ens ventilationssystem så beregnes rør diameteren ud fra minimum volumenstrømmen i udsugningen.

$$d_n = \sqrt{\frac{q_v \cdot 4}{V \cdot \pi \cdot 3600}} \quad (15)$$

Ligning (15) på side 8 bruges til, udregne diameteren i meter, V er lufthastigheden i m/s og q_v er volumenstrømmen i m³/t. Typisk er lufthastigheden mellem 4 - 10 m/s.

$$d_n = \sqrt{\frac{q_v \cdot 4}{V \cdot \pi \cdot 3600}} = \sqrt{\frac{234 \cdot 4}{4 \cdot \pi \cdot 3600}} = 0,1438m = 143,8mm \quad (16)$$

Beregningen af rørdiameteren i ligning (16) på side 8 er fundet til 143,8 mm, ikke findes i lindab's sortiment så vælges rørdiameteren til 160mm.

1.3.2 Tryktab i udsugning

Der er en oversigts tegning over ventilationssystem på side 28. Længderne er skrevet på tabel 3 på side 9, der er også valgt at inkludere hvilket volumenstrømmen som skal være i de enkelte rør.

$$q_v(E) = q_v(F) + q_v(H) = 54 + 54 = 108 \text{ m}^3/\text{t} \quad (17)$$

Alle volumenstrømmene skal omregnes til lufthastighed, for at kunne finde frem til tryk tabet i rørene, det gøres i ligningen 18.

$$\begin{aligned} d_n &= \sqrt{\frac{q_v \cdot 4}{V \cdot \pi \cdot 3600}} \\ \Downarrow \\ d_n^2 &= \frac{q_v \cdot 4}{V \cdot \pi \cdot 3600} \\ \Downarrow \\ V &= \frac{q_v \cdot 4}{d_n^2 \cdot \pi \cdot 3600} \end{aligned} \quad (18)$$

Ved at bruge formelen i 18, giver den lufthastighed som bruges til, at finde tryktabet per meter i databladet for røret. I tabel 3, er lufthastigheden som skal bruges

Længde	meter	q_v	V	P_a / m	Tryktab
A	1,38 m	270 m ³ /t	3,73 m/s	1,2 P _a /m	1,656 Pa
B	0,27 m	162 m ³ /t	2,24 m/s	0,5 P _a /m	0,135 Pa
C	0,75 m	72 m ³ /t	0,99 m/s	0,1 P _a /m	0,075 Pa
D	4,43 m	54 m ³ /t	0,75 m/s	0,1 P _a /m	0,443 Pa
E	0,46 m	108 m ³ /t	1,49 m/s	0,2 P _a /m	0,092 Pa
F	0,94 m	54 m ³ /t	0,75 m/s	0,1 P _a /m	0,094 Pa
G	2,79 m	54 m ³ /t	0,75 m/s	0,1 P _a /m	0,279 Pa
H	0,45 m	54 m ³ /t	0,75 m/s	0,1 P _a /m	0,045 Pa

Tabel 3: Oversigt over længderne brugt i udsugningen

til at finde tryktabet i T-rørene. Dette gøres ved, at aflæse graferne i databladet for T-stykkerne. Nu kan tryktabet findes på det stykke som er længes væk fra ventilationsanlægget, som er rum bad 2.

Beregninger over tryktabet i indblæsningen kan findes i bilagene på side 26.

T-rør	V_1	V_2	Tryktab
$T_{B \rightarrow A}$	2,24 m/s	3,73 m/s	4,8 Pa
$T_{C \rightarrow A}$	0,99 m/s	3,73 m/s	2,8 Pa
$T_{E \rightarrow B}$	1,49 m/s	2,24 m/s	0,6 Pa
$T_{D \rightarrow B}$	0,75 m/s	2,24 m/s	1,5 Pa
$T_{F \rightarrow E}$	0,75 m/s	1,49 m/s	0,8 Pa
$T_{G \rightarrow E}$	0,75 m/s	1,49 m/s	1,0 Pa

Tabel 4: Oversigt tryktabet i T-rør

Bad 2	
Ventil (-5mm åbning)	: 21,000 Pa
90° BU	: 0,500 Pa
Rør _H	: 0,045 Pa
90° BU	: 0,500 Pa
Rør _G	: 0,279 Pa
T-Stykke _{G→E}	: 1,000 Pa
Rør _E	: 0,092 Pa
T-Stykke _{E→B}	: 0,600 Pa
Rør _B	: 0,135 Pa
T-Stykke _{B→A}	: 4,800 Pa
Rør _A	: 1,656 Pa
Samlet tryktab	: <u>30,607 Pa</u>

2 Konklusion

Drivhus styringen som er blevet implementeret viser, at der kan findes en løsning med komponenter som ikke er beregnet til at kommuniker sammen. I dette tilfælde IHC fugt- og temperatur sensoren brugt inde i drivhus hvorefter dens værdi, bliver kommuniker videre til styringen. En bedre løsning ville være, at bruge en anden sensor som er designet til det høje luftigheds miljø.

Grunden til, at vælge en intelligent bygningsinstallation er at øge ens komfort. At få automatiseret blandt andet lyset efter funktionen af rummet, kører forceret drift på ventilationsanlægget når man ikke er hjemme. Eller bruge en fugt sensor i på badværelset, hvis den relative fugt niveau kommer over de 30% at ventilationsanlægget køre op i hastighed. Der bruges en IHC controller til lysstyringen, og der ønskes at ventilationsanlægget kan styres igennem IHC.

Det betyder, at i valgt af ventilationsanlægget skal der tages højde for at dens styring kan overstyres af en ekstern enhed. Ventilationsproducent Nilan har lavet en styring (CTS 602) som har en funktionsblok i IHC, hvilket gøre det mere simple at få kommunikationen til at virke mellem de to styringer. I tilbuddet er der valgt et Nilan Comfort 600 med en CTS 602 styring, så integrationen i IHC styring er dokumenteret fra producentes side.

A Projektbeskrivelse

Dato: 10. december 2018	
Navn: Michael Torp Kaalund	Valg af moduler i uddannelsen: <ul style="list-style-type: none"> • Modul 1.3 Automatiske anlæg i bygninger • Modul 1.4 Intelligente bygningsinstallationer (centrale) og design af enkle brugerflader • Modul 1.6 Design og styring af lys • Modul 2.2 Styring og regulering af automatiske anlæg
Moduler, der indgår i svendepróven: <ul style="list-style-type: none"> • Modul 1.3 Automatiske anlæg i bygninger • Modul 1.4 Intelligente bygningsinstallationer (centrale) og design af enkle brugerflader • Modul 2.2 Styring og regulering af automatiske anlæg	
Klasse: elsp4d18	
1. Angiv hvem der har ansvar for hvilke områder af projektet, hvis der arbejdes i en gruppe: <p>Da jeg har valgt, at arbejde alene. Så det fulde ansvar er hos mig.</p>	
2. Problemstilling og formål med projektet: <p>Kunden ønsker at få et automatiseret drivhus styring. Som automatisk fylder vand i planteboksene fra hans regnvandsopsamling. Styringen skal kunne holde et konstant niveau i plantekasserne. Kunden får lavet en lysinstallation med IHC. Kunden ønsker også, at befugtningsanlæg, skal kunne komme ind over styringen. Hvordan er det muligt, at få befugtningsanlægget ind over IHC styringen?</p>	
3. Indhold af projektet, herunder mulige tekniske løsningsmodeller <p>Med den tid som er til rådighed ville det blive presset hvis der skulle laves og dokumenteres installationen og programmeringen af et helt hus, samt design af drivhus styringen. Drivhus styring ville der blive lagt vægt på samt hvordan en intelligent bygningsinstallation kunne programmeres op. Det innovative del af projektet er automatisering af drivhuset i en privat bolig. Selv om der har fået et fremryk de seneste par år, med en smart lysstyring i bolig, så er det langt fra alle løsninger som er optimale i forhold til hvordan brugeren udnytter dette.</p> <p>Vandstyringen til drivhusstyringen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Siemens LOGO! 12/24RCE • Siemens LOGO! Power 24V 2,5A • Akvarie Pumpe • 2 stk Vandniveau måler med 0 - 10V udgang, eller et potentiometer (5kΩ) og en serie modstand (6, 6kΩ) • Tavle med din skinne eller montage boks med din skinne. • 3g1,5mm² tilledning • 3pol stikprop	

- C6A automatsikring eller en B10A automatsikring.
  - Sløjfeledning 1mm² - 2,5mm²
- Eventuelle udstyr til lysstyring
- IHC controller
  - IHC strømforsyning
  - IHC 230V output relæ
  - WiFi Router inkl. switch
  - HC input 24/3
  - IHC output 24
  - IHC Fugt sensor

4. Beskrivelse af opgaver eller installationer, der kan demonstrere dine tekniske, håndværksmæssige og innovative færdigheder

Der ville opbygges en test opstilling af drivhusstyringen. Der ville blive lavet en tegning og en beregning af ventilationsanlægget, samt der ville beskrives hvordan styringen kan automatiseres. Der ville beskrives hvordan der ville kunne være en central styring til lysinstallation.

5. Forslag til dokumentation for de valgte løsninger.

- Brugervejledning.
- Tekniske tegninger.
- Relevante beregninger.
- Beskrivelse af love og regler som er gældende.

6. Tidsstyring af projektet:

- Den budgetteret tidsplan, ville blive opsat i Microsoft Excel eller i et lignende program.
- Der ville også blive lavet en realiseret tidsplan i samme format.
- Der ville blive lavet en status ved afslutning af arbejdsdagen.

B Tidsplan forventet

Opgaver														
	Problemformulering	26. november 2018	27. november 2018	28. november 2018	29. november 2018	30. november 2018	1. december 2018	2. december 2018	3. december 2018	4. december 2018	5. december 2018	6. december 2018	7. december 2018	8. december 2018
Problemformulering Tidsplan Opbygning af drivhusstyring Programmering af drivhusstyring Dokumentering af drivhusstyring Programmering af IHC Dokumentering af IHC Design af ventilationsanlæg Beregning af ventilationsanlæg Dokumentering af ventilationsanlæg Konklusion Udprinting og aflevering Forberedelse til fremlægning Eksamen Møder / andet														
		x	x											
			x											
Uge 48														
Uge 49														
Uge 50														

[illegible]

D   Materialeliste

Butik	Beskrivelse	Pris pr. stk.	Antal	Samlet pris
Drivhus Styring	Plantorama Randers	kr. 103,20	1	kr. 103,20
	SF Akvarieslange Ø9/12 3 meter	kr. 35,96	1	kr. 35,96
	Siemens LOGO! 12/24RCE	kr. 1.048,38	1	kr. 1.048,38
	Siemens LOGO!Power 24V/2,5A	kr. 547,03	1	kr. 547,03
	Gennemgangsklemme WDU2,5 Grå	kr. 8,19	25	kr. 204,75
	Gennemgangsklemme WDU2,5 Blå	kr. 8,19	5	kr. 40,95
	Gennemgangsklemme WDU2,5 Gul	kr. 8,54	5	kr. 42,70
	Monteringsledning H05Z-K HF 90 1x0,5 sort SP200 300/500V	kr. 3,39	3	kr. 10,17
	Monteringsledning H05Z-K HF 90 1x0,5 blå SP200 300/500V	kr. 3,39	2	kr. 6,78
	Monteringsledning H05Z-K HF 90 1x0,5 grøn/gul SP200 300/500V	kr. 0,23	1	kr. 0,23
	Automatsikring 6KA 1P+N C 6A	kr. 180,61	1	kr. 180,61
	Gruppetavle 24 moduler m/Blå-Grøn låge IP65	kr. 526,68	1	kr. 526,68
	Samlet pris eks. moms			kr. 2.746,83
	Moms (25 %)			kr. 686,71
	Samlet pris inkl. moms			kr. 3.433,54

Butik	Beskrivelse	Pris pr. stk.	Antal	Samlet pris
IBI installation	Lemvigh-Müller	IHC strømforsyning 72W/24V _{dc}	1	kr. 1.425,79
	Lemvigh-Müller	IHC Visual Controller med viewer	1	kr. 6.868,18
	Lemvigh-Müller	IHC Input 24/3	1	kr. 586,84
	Lemvigh-Müller	IHC Udgangsmodul med 8 udgange 24V _{dc}	1	kr. 639,69
	Lemvigh-Müller	IHC Uni dimmer 400 IHC / SA	1	kr. 926,35
	Lemvigh-Müller	IHC Udgangsmodul med 8 udgange relæ	1	kr. 1.188,40
	Lemvigh-Müller	IHC W Fuga batteritryk 4SL Hvid	10	kr. 600,35
	Lemvigh-Müller	IHC control fugt- og temperatursensor	3	kr. 777,57
	Lemvigh-Müller	Wexøe Gruppetape 3R 36M m PE-klemme	1	kr. 761,00
	Lemvigh-Müller	IHC Control Kabel LINK-10 (5x2x0,6)	100	kr. 1.109,00
Ventilation	Billigventilation.dk	Nilan Comfort 600	1	kr. 23.036,00
	Billigventilation.dk	Lindab BV Ventilationsrør Ø160 3m	11	kr. 1.311,20
	Billigventilation.dk	Lindab BV ventilations bøjning 90gr. Ø160	11	kr. 572,00
	Billigventilation.dk	Lindab BV ventilations Nippel Ø160	2	kr. 48,00
	Billigventilation.dk	Lindab BV ventilations lyddæmper L.1200 Ø160 mm	1	kr. 340,00
	Billigventilation.dk	Lindab BV t-stykke Ø160xØ160	4	kr. 272,00
	Billigventilation.dk	Lindab K1R Indblæsningsventil Ø160	4	kr. 508,80
	Billigventilation.dk	Lindab KSU udsugningsventil Ø160	4	kr. 368,00
	Billigventilation.dk			
	Billigventilation.dk			
	Samlet pris eks. moms			kr. 48.297,46
	Moms (25 %)			kr. 12.074,37
	Samlet pris inkl. moms			kr. 60.371,83

E Siemens LOGO!

E.1 Siemens LOGO! manual, side 41

LOGO! installation and wiring

2.3 Wiring LOGO!

Special features of LOGO! 12/24RC/RCo, LOGO! 24/24o and LOGO! 24C/24Co

Fast digital inputs: I3, I4, I5 and I6:

These versions are also equipped with fast digital inputs (up/down counters, threshold triggers). The restrictions mentioned earlier do not apply to these fast digital inputs.

Note

The fast digital inputs I3, I4, I5 and I6 are the same as in the previous versions 0BA0 to 0BA5; therefore, a circuit program that is written in these versions can be transferred to the new 0BA6 devices with the programming software LOGO!Soft Comfort, without any changes to these features. In contrast to this, you need to modify circuit programs written for a LOGO!...L version (fast digital inputs I11-I12). The fast digital inputs have increased from 2 kHz to 5 kHz with the 0BA6 series.

Expansion modules do not have fast digital inputs.

Analog inputs: I1 and I2, I7 and I8:

The inputs I1, I2, I7 and I8 of LOGO! versions 12/24RC/RCo and 24C/24Co can be used as either digital inputs or analog inputs. The input mode is defined in the LOGO! circuit program.

The inputs I1, I2, I7 and I8 provide digital inputs, and the inputs AI3, AI4, AI1 and AI2 provide analog inputs, as described in the topic "Constants and connectors - Co (Page 103)". AI3 corresponds to the input terminal I1; AI4 corresponds to I2; AI1 corresponds to I7; AI2 corresponds to I8. The use of AI3 and AI4 is optional. You configure your LOGO! to use either two or four analog inputs as described in topic "Setting the number of AIs in the LOGO! Basic (Page 225)" in Section 5.2.4.

When using inputs I1, I2, I7 and I8 as analog inputs, only the range from 0 to 10 V DC is available.

E.2 Siemens LOGO! manual, side 42

LOGO! installation and wiring

2.3 Wiring LOGO!

Connecting a potentiometer to inputs I1, I2, I7 and I8

To allow you to achieve 10 V as the maximum value when you completely turn the potentiometer once, you must connect a series resistor on the potentiometer's input side regardless of the input voltage (see figure below).

We suggest the following sizes of potentiometers and associated series resistors:

Voltage	Potentiometer	Series Resistor
12 V	5 k Ω	-
24 V	5 k Ω	6.6 k Ω

When using a potentiometer and 10 V input voltage as the maximum value, you must ensure that with a connected input voltage of 24 V, 14 V must release via the series resistor so that a maximum of 10 V are supplied when you turn the potentiometer one full rotation. With a voltage of 12 V, this can be neglected.

Note

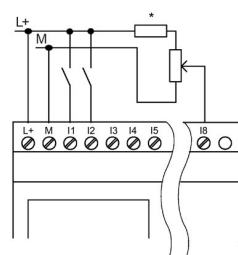
The LOGO! AM2 expansion module provides additional analog inputs. The LOGO! AM2 PT100 expansion module provides PT100 inputs.

Always use twisted and shielded cables for analog signals, and keep these as short as possible.

Sensor connections

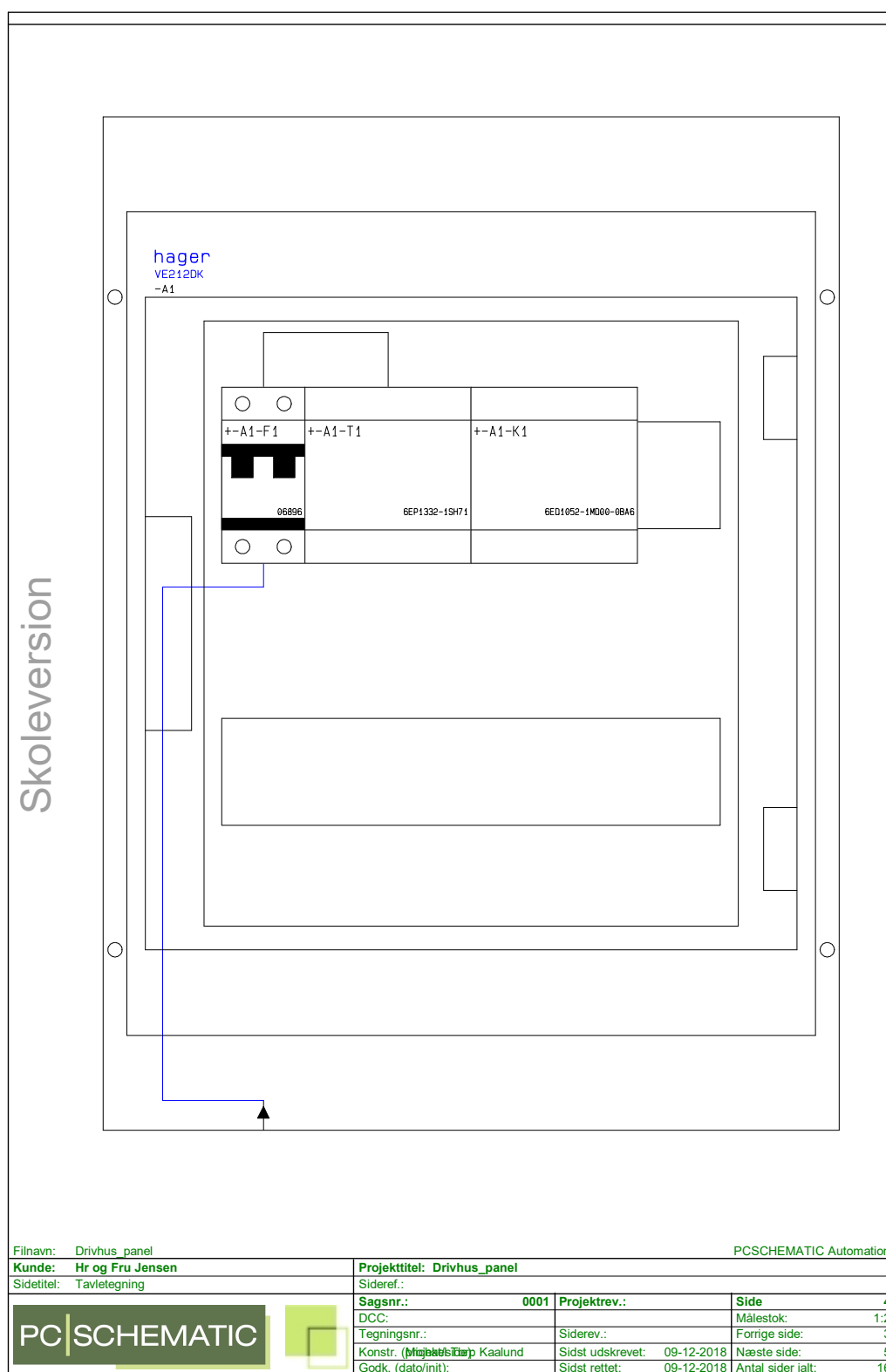
To connect sensors to LOGO! :

LOGO! 12/24 ....

The inputs of these devices are not isolated and therefore require a common reference potential (chassis ground).
With LOGO! 12/24RC/RCo, LOGO! 24/24o and LOGO! 24C/24Co modules, you can tap analog signals between the supply voltage and chassis ground (* = series resistor (6.6 k Ω) at 24 V DC).

E.3 Tavledokumentation

Skoleversion

Produktdata

Id : 0001

Fabrikant :

Adresse :

Postnr. og by :

Telefon :

Tavledata

Norm : EN 61439-3

Indre opdeling : Form 1

Forureningsgrad : 2

EMC - miljø : 1

Mål : Tavle1

Højde : 427mm

Bredde : 310mm

Dybde : 151mm

Vægt (kg) : 3,538

Vægt ialt : 3,538

Kapslingsklasse : IP65

Driftsdata

Isolationsholdespænding (V) : 400

Systemjording : TT

Mærkespænding : 3 x 230/400 V, 50Hz

Mærkestødstrøm (kA) : 30

Mærkestrøm (A) : 6,16

Samtidighedsfaktor : 1

Omgivelsestemperatur (C) : 20

Beregnet intern temperatur (C) : 27,45

Total varmetab (W) : 10,81

Belastning per fase (A)

L1 : 6,16

L2 : 0

L3 : 0

N : 6,16

Kortslutningsdata

Beskyttelse mod indirekte berøring

Tavle : Totalisolation

Afgående kredse : Aut. afbrydelse af forsyning

Mærkeimpulsholdespænding (kV) : 6

Maks. kortslutningsstrøm (kA) : 6

Min. kortslutningsstrøm (kA) : ?

Maks. forsikring (A) : ?

Filnavn: Drivhus_panel PCSCHMATIC Automation

Kunde: Hr og Fru Jensen Projekttitel: Drivhus_panel

Sidetitel: Tekniske data Sideref.:

Sagsnr.:	0001	Projektnr.:	Side
DCC:			Målestok: 1:1
Tegningsnr.:		Sideref.:	Forrige side: 8
Konstr. (Målestok):	Michael Torp Kaalund	Sidst udskrevet: 09-12-2018	Næste side: 10
Godk. (dato/init):		Sidst rettet: 09-12-2018	Antal sider ialt: 16

PC | SCHEMATIC

EU OVERENSSTEMMELSESERKLÆRING

Undertegnede, der repræsenterer følgende fabrikant

erklærer hermed, at følgende produkt

0001

er i overensstemmelse med bestemmelserne i følgende EU direktiver

Lavspændingsdirektivet LVD 2014/35/EU

EMC-direktivet EMC 2014/30/EU

og at følgende standarder og/eller tekniske specifikationer er blevet anvendt

EN 61439-1 Lavspændingstavler afsnit 1

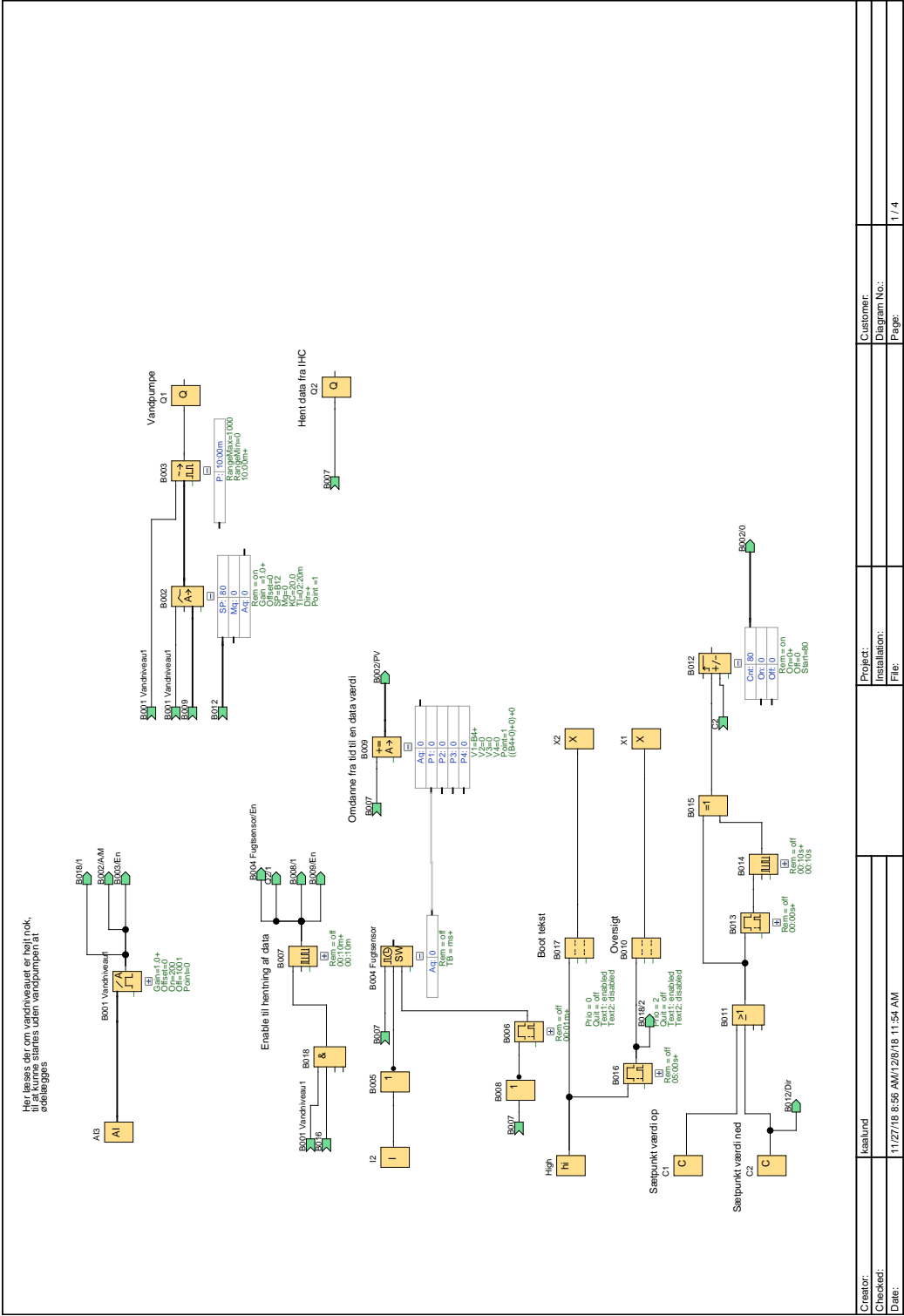
EN 61439-3 Lavspændingstavler afsnit 3

Årstal hvor CE-mærkningen blev påsat : _____

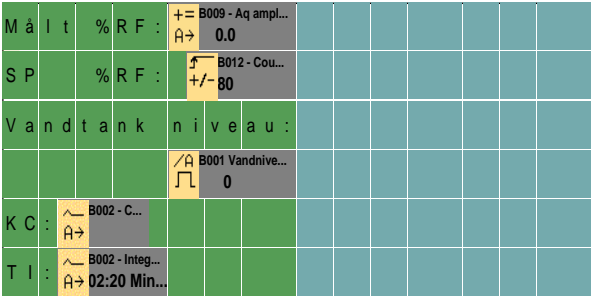
09-12-2018
Dato og sted

Underskrift

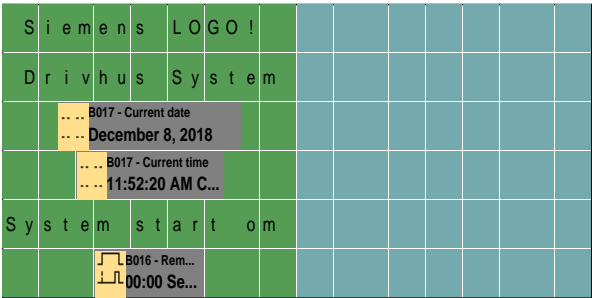
E.4 Funktionsblokke

E.5 Parameter

Block Number (Type)	Parameter
B001 Vandniveau1(Analog threshold trigger) : Her læses der om vandniveauet er højt nok, til at kunne startes uden vandpumpen at udelægges	Gain=1.0+ Offset=0 On=200 Off=1001 Point=0
B002(PI controller) :	Rem = on Gain =1.0+ Offset=0 SP=B12 M=0 KC=20.0 TI=02:20m Dir=+ Point =1
B003(PWM) :	RangeMax=1000 RangeMin=0 10:00m+
B004 Fugtsensor(Stopwatch) :	Rem = off TB = ms+
B006(On-Delay) :	Rem = off 00:01m+
B007(Asynchronous Pulse Generator) : Enable til hentning af data	Rem = off 00:10m+ 00:10m
B009(Mathematic instruction) : Omdanne fra tid til en data værdi	V1=B4+ V2=0 V3=0 V4=0 Point=1 ((B4+0)+0)+0
B010(Message texts) :	Prio = 2 Quit = off Text1: enabled Text2: disabled Ticker setting - CBC - Line1: N - Line2: N - Line3: N - Line4: N - Line5: N - Line6: N Message Destination - LOGO! Display
 Line1.10 B009-Aq Line2.11 B012-Cnt Line4.10 B001 Vandniveau1-Ax Line5.4 B002-KC Line6.4 B002-TI	
B012(Up/Down counter) :	Rem = on On=0+ Off=0 Start=80
B013(On-Delay) :	Rem = off 00:00s+
B014(Asynchronous Pulse Generator) :	Rem = off 00:10s+ 00:10s
B016(On-Delay) :	Rem = off 05:00s+

Block Number (Type)				Parameter			
B017(Message texts) :				Prio = 0 Quit = off Text1: enabled Text2: disabled Ticker setting - CBC - Line1: N - Line2: N - Line3: N - Line4: N - Line5: N - Line6: N Message Destination - LOGO! Display			
 Line3.4 B017-Date Line4.5 B017-Time Line6.6 B016-Rem...							
C1 (Cursor key) : Sætpunkt værdi op							
C2 (Cursor key) : Sætpunkt værdi ned							
Q1(Output) : Vandpumpe							
Q2(Output) : Hent data fra IHC							
Creator: kaalund Checked: Date: 11/27/18 8:56 AM/12/8/18 11:54 AM				Project: Installation: File:			
				Customer: Diagram No.: Page: 3 / 4			

F Ventilations

F.1 Tryktab i indblæsning

I tabel 5, beskriver længderne brugt til indblæsningen. Lufthastighed, Tryktab per meter beskrevet i tabellen er fundet ved hjælp af lindab's App 'Vent Tools', og tryktabet er herefter udregnet fra de tal.

Længde	meter	q_v	V	P_a / m	Tryktab
P	3,94 m	13,61 m ³ /t	0,19 m/s	0,0 P_a/m	0 Pa
O	0,74 m	13,61 m ³ /t	0,19 m/s	0,0 P_a/m	0 Pa
N	4,71 m	56,49 m ³ /t	0,78 m/s	0,1 P_a/m	0,471 Pa
M	4,24 m	12,96 m ³ /t	0,18 m/s	0,0 P_a/m	0 Pa
K	3,50 m	25,81 m ³ /t	0,36 m/s	0,0 P_a/m	0 Pa
J	1,78 m	82,30 m ³ /t	1,14 m/s	0,1 P_a/m	0,178 Pa
I	0,74 m	82,30 m ³ /t	1,14 m/s	0,1 P_a/m	0,074 Pa

Tabel 5: Oversigt over længderne brugt i indblæsning

Tryktabet i T-stykkerne er beskrevet i tabel 6. Lufthastighed for Stue/Alrum/Køkken og Værelse 1 er beregnet ud fra ligning 18 på side 9. Stue's udregning kan se i udregning 19.

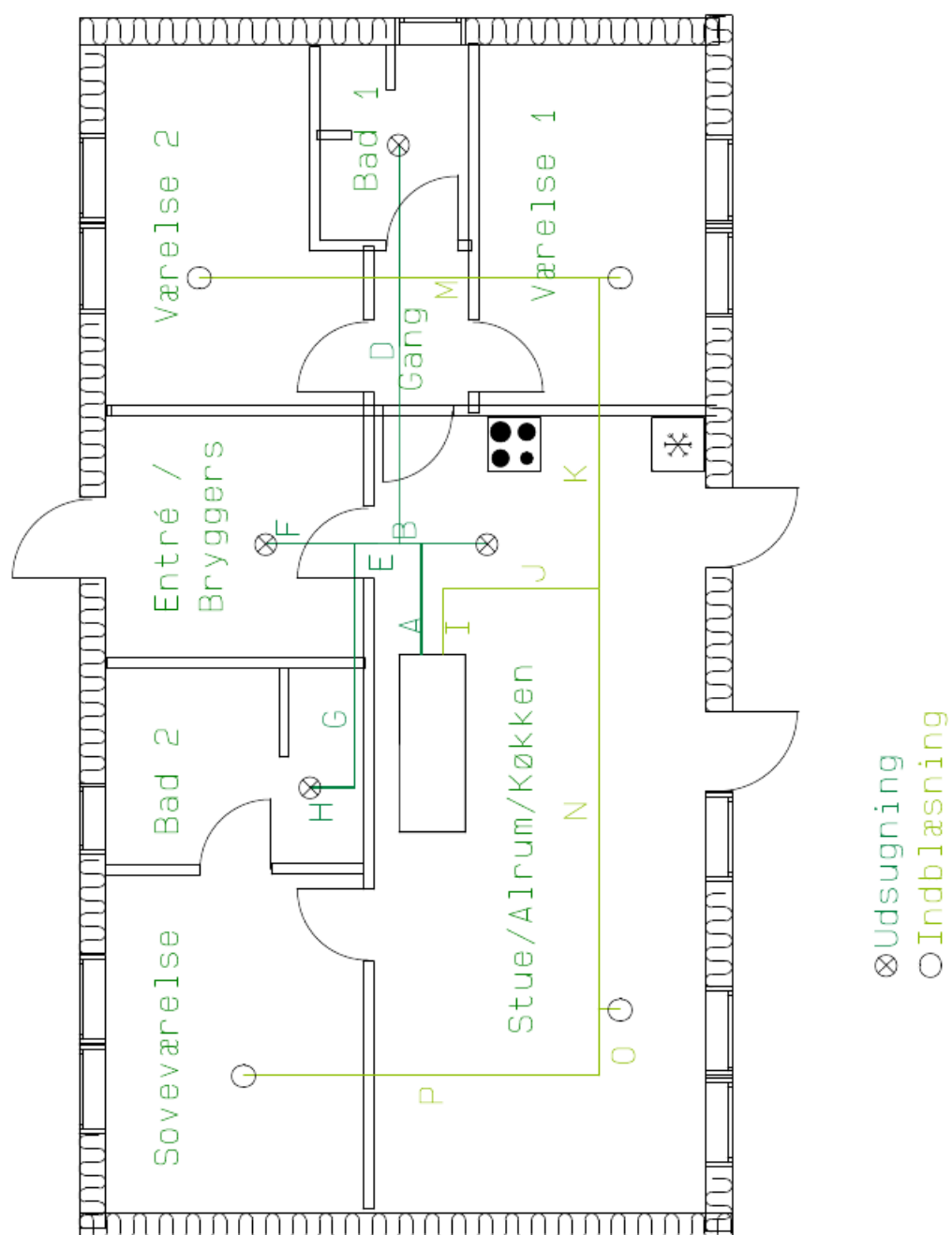
$$\begin{aligned}
 V &= \frac{q_v \cdot 4}{d_n^2 \cdot \pi \cdot 3600} \\
 V &= \frac{42,88 \cdot 4}{(160/1000)^2 \cdot \pi \cdot 3600} \\
 V &= \frac{171,53}{92,16 \cdot \pi} \\
 V &= 0,592 \text{ m/s}
 \end{aligned}
 \tag{19}$$

Når der aflæses i databladet for T-stykkerne, så er det udenfor skalaen. Det kommer af, at rørdiameteren er sat efter udsugning det sætter lufthastigheden ned og derfor kan tabet sættes til 0 Pa. Det betyder, at indblæsningen ikke ville have noget tab af betydning i T-stykkerne. Nu kan tabet findes på den længste strækning. Som er på indblæsning er soveværelset.

T-rør	V_1	V_2	Tryktab
$T_{J \rightarrow N}$	1,14 m/s	0,78 m/s	0 Pa
$T_{J \rightarrow K}$	1,14 m/s	0,36 m/s	0 Pa
$T_{N \rightarrow O}$	0,78 m/s	0,19 m/s	0 Pa
$T_{N \rightarrow \text{Stue}}$	0,78 m/s	0,59 m/s	0 Pa
$T_{K \rightarrow M}$	0,36 m/s	0,18 m/s	0 Pa
$T_{K \rightarrow \text{Værelse 1}}$	0,36 m/s	0,71 m/s	0 Pa

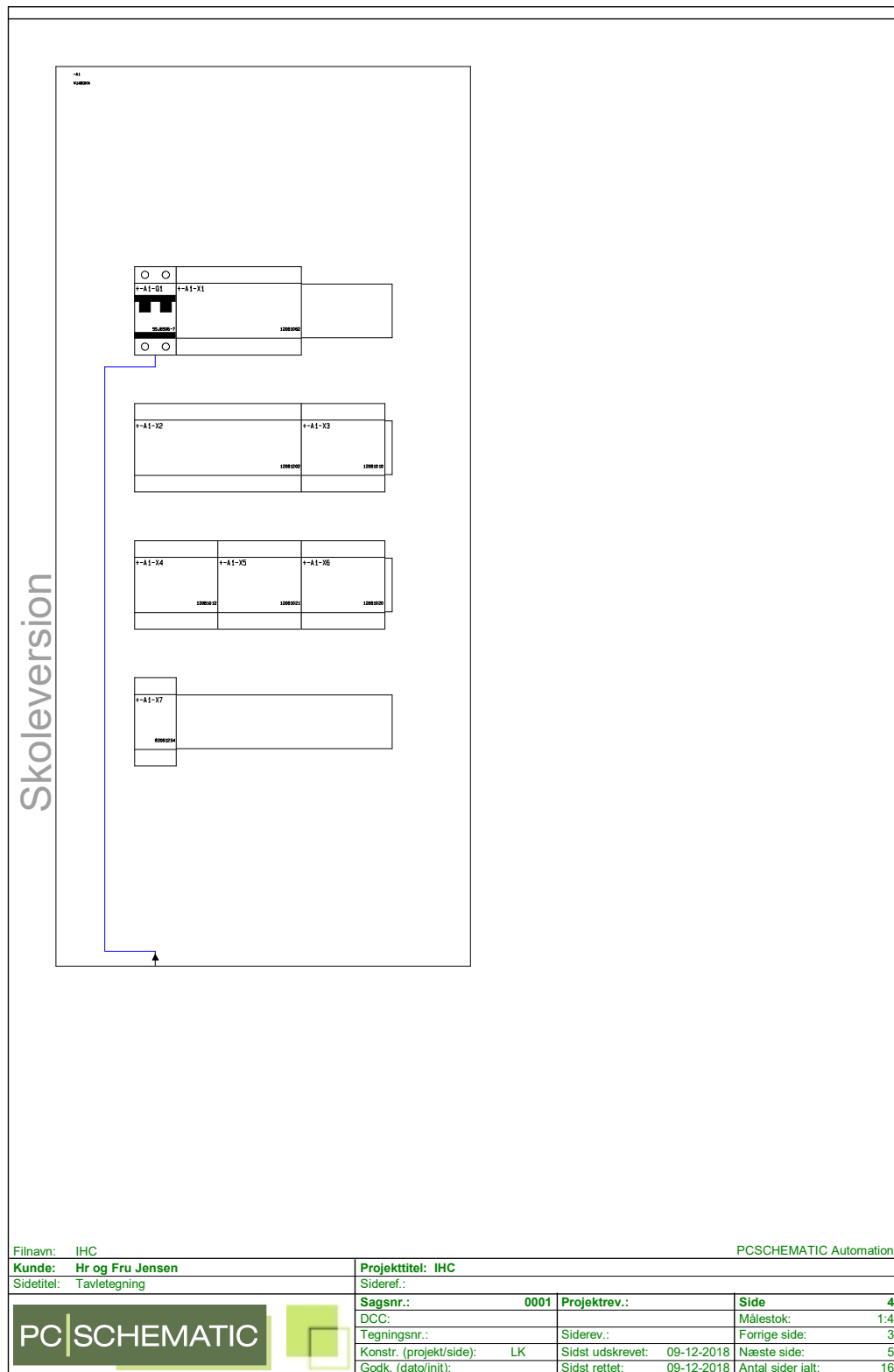
Tabel 6: Oversigt tryktabet i T-rør for indblæsning

Soveværelse	
Ventil (6mm åbning)	: 15,000 Pa
90° BU	: 0 Pa
Rør _P	: 0 Pa
90° BU	: 0 Pa
Rør _O	: 0 Pa
T-Stykke _{N→O}	: 0 Pa
Rør _N	: 0,471 Pa
T-Stykke _{J→N}	: 0 Pa
Rør _J	: 0,178 Pa
90° BU	: 3,800 Pa
Rør _I	: 0,074 Pa
Samlet tryktab	: <u>19,523 Pa</u>

F.2 Tegning over ventilationsrør

G IHC tavle

Skoleversion

Produktdata

Id : 0001

Fabrikant :

Adresse :

Postnr. og by :

Telefon :

Tavledata

Norm : EN 61439-3

Indre opdeling : Form 1

Forureningsgrad : 2

EMC - miljø : 1

Mål : Tavle1

Højde : 755mm

Bredde : 348mm

Dybde : 90mm

Vægt (kg) : 5164,995

Vægt ialt : 5164,995

Kapslingsklasse : IP30

Driftsdata

Isolationsholdespænding (V) : 400

Systemjording : TT

Mærkespænding : 3 x 230/400 V, 50Hz

Mærkestødstrom (kA) : 30

Mærkestrøm (A) : 5,23

Samtidighedsfaktor : 1

Omgivelsestemperatur (C) : 20

Beregnet intern temperatur (C) : 39,83

Total varmetab (W) : 40,21

Belastning per fase (A)

L1 : 5,23

L2 : 0

L3 : 0

N : 5,23

Kortslutningsdata

Beskyttelse mod indirekte berøring

Tavle : Totalisolation

Afgående kredse : Aut. afbrydelse af forsyning

Mærkeimpulsholdespænding (kV) : 6

Maks. kortslutningsstrøm (kA) : 6

Min. kortslutningsstrøm (kA) : ?

Maks. forsikring (A) : ?

Filnavn: IHC PCSchematic Automation

Kunde: Hr og Fru Jensen Projekttitel: IHC

Sidetitel: Tekniske data Sideref.:

Sagsnr.:	0001	Projektrev.:	Side	9
DCC:			Målestok:	1:1
Tegningsnr.:		Sideref.:	Forrige side:	8
Konstr. (projekt/side):	LK	Sidst udskrevet:	Næste side:	10
Godk. (dato/init):		Sidst rettet:	Antal sider ialt:	16

PC | SCHEMATIC

EU OVERENSSTEMMELSESERKLÆRING

Undertegnede, der repræsenterer følgende fabrikant

erklærer hermed, at følgende produkt

0001

er i overensstemmelse med bestemmelserne i følgende EU direktiver

Lavspændingsdirektivet LVD 2014/35/EU

EMC-direktivet EMC 2014/30/EU

og at følgende standarder og/eller tekniske specifikationer er blevet anvendt

EN 61439-1 Lavspændingstavler afsnit 1

EN 61439-3 Lavspændingstavler afsnit 3

Årstal hvor CE-mærkningen blev påsat : _____

Skoleversion

09-12-2018
Dato og sted

Underskrift

H Programmer brugt i svendeprøven

- Siemens LOGO! Soft Comfort Version 8.2
- LK IHC Controller Visual 3
- Visual Studio Code Version 1.29.1
- Graphvix
- Tex Live 2017